

סמינר בית ספר לבריאות הציבור

המרצה: ד"ר עידו לוריא

מצבם הנפשי של מהגרים חסרי מעמד בישראל: מהגרי עבודה, מבקשי מקלט וקורבנות סחר

תופעת ההגירה הבינלאומית הולכת ומתרחבת בעשורים האחרונים וכוללת מליוני מהגרים, ביניהם מהגרי עבודה, מבקשי מקלט וקורבנות סחר. לאור החשיפה לגורמי דחק רבים וטראומות במהלך ההגירה, אוכלוסיה זו עלולה להיות בסיכון מוגבר לתחלואה נפשית. לפי מחקרים, ההימצאות של הפרעות הפסיכיאטריות וההתנהגותיות יכולה להגיע ל- 30% ויותר, כולל הפרעה בטר חבלתית (Posttraumatic Stress Disorder, PTSD), דיכאון, חרדה, שימוש באלכוהול. בנוסף, עם השלכות התנהגותיות, כולל התפרצויות כעס, אלימות, אלימות במשפחה ועוד. שירותי בריאות ובריאות הנפש אינם זמינים לאוכלוסיה זו, מסיבות שונות.

גם ישראל הפכה למדינת יעד להגירה ובשנת 2013 התגוררו בישראל כ- 183,896 מהגרי עבודה וכ- 47,704 מבקשי מקלט, ברובם ממזרח אפריקה (אריתריאה וסודאן). מהגרים אלה עברו דרך מדבר סיני בדרכם לישראל, ואחוזים גבוהים מהם (54% מהגברים, 38% מהנשים) נחשפו לחטיפה, אונס ואלימות פיזית על ידי מבריחים. על פי הערכות, חיים כיום בישראל כ- 7,000 קורבנות סחר כתוצאה מהמעבר במדבר סיני.

בחודש פברואר 2014 החלה לפעול מרפאת "גשר" - מרפאת בריאות נפש למבקשי מקלט, קורבנות סחר וחסרי מעמד בישראל. המרפאה הוקמה כפרויקט משותף של משרד הבריאות/המרכז הקהילתי לבריאות הנפש-יפו ונציבות האו"ם לפליטים. מטרת המרפאה היא לספק שירות פסיכיאטרי ופסיכו-סוציאלי מותאם תרבותית ושפתית למהגרים ולמהגרות חסרי מעמד בישראל, בדגש על מבקשי מקלט וקורבנות סחר ועיניניים.

עד אוגוסט 2015 טופלו במסגרת המרפאה 451 פונים והתקיימו 3,026 פגישות. מבין אלה, 66% גברים, הגיל הממוצע - 33, 82% ללא בן/בת בזוג בישראל. רוב הפונים הינם מאריתריאה (66%) או סודאן (21%). מבין הפונים, זהו כ- 104 קורבנות סחר (23%). האבחנה הפסיכיאטרית השכיחה היא הפרעה פוסט-טראומטית (33%).

בהרצאה תינתן סקירה של מחקרים שנערכו בישראל בתחום בריאות הנפש בקרב מהגרים חסרי מעמד ותיאור של העבודה הקלינית ומאפייני הפונים לטיפול במרפאת "גשר".